

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 29. prosenca 1869.

List 5.

Grešnik pri jasliah.

Dete Jezus.

Za grešnika sem se z nebá
Ponižal, učlovečil,
Al on ne mara za Boga,
Ki bi ga rad osrečil.
Jest solze točim, mraz terpim
Na zvezku terde slame,
Objeti serčno ga želim;
On ne ozre se name. —

Grešnik.

Li smem, o Dete! bližati
Se grešnik jaslim Tvojim, —
To noč nebeških milosti
Boš milo solzam mojim?

Dete Jezus.

Oj pridi, pridi! se ne boj!
Zaupno se približaj;
Tud zate rojen sem nekaj,
Skesaj se in ponižaj!

Grešnik.

Prerad bi bližal se, al glej! —
Prehudo sem te žalil,
Življenje celo sem skoraj
Te križal, in ne hvalil.

Dete Jezus.

Če tudi tvoji grehi so
Kakor škerlat rudeči,
Ne boj se bližati zato:
Je milost moja večí. —

Grešnik.

Al jest zgubljena ovca sem
Že skorej mnoge leta;
Se milosti nadjati smem,
Ki Dete jo obeta?

Dete Jezus.

Zaupaj le terdnó nekaj
V neskončno milost mojo,
Plačnik bom jest za ves dolg tvoj,
Bom rešil dušo tvojo.

Grešnik.

O blagor zdaj mi! naj doni
Ti slava tisučerna,
Ki smiliš revne se stvari,
Ljubezen neizmerna!
Prisegam tukaj ti zvestó
Pri jasliah, Dete milo!
Da serce moje Te ne bo
Nikoli več žalilo.

Dete Jezus.

Oj, stori tó; — obdajal mir
Bo sladki serce tvoje,

Jest bodem dobri tvoj pastir,
Te vdružil spet med svoje;
Ko tu zaprè se ti okó,
Bom drago mi lastnino.
Dušico, k sebi vzel v nebo
Na rajsko ženitnino.

Radoslav.

Svetemu Štefanu.

O mladenec prečastiti,
Štefan, vnetega serca,
Žive vere, plemeniti,
Polni svetega Duha!
Sprejmi, prosim, pesem mojo,
Ki jo v slavo ti darim,
In pomagaj s prošnjo svojo,
Da kot ti za raj gorim.

Glejte! raj zdaj solnčno-zlati
Mojim je očém odkrit,
Ob desnici Božji stati
Vidi Jezusa se svit;
Ljud pa strašni glas zažene,
In ušesa si maši,
Tebe zgrabi, 'z mesta kréne,
Kamnje zbirati hití. —

Zvest, junaškega poguma,
Ves za Jezusa goreč,
Skažeš se, ko Judov truma
Tebi žuga, neboječ;
Serčno zmote dokazuješ
Jim, peljan ko si pred zbor,
Terdovratnim očituješ
Božjega sinú umor.

Duša za Bogá goreča
Ne bojí ločiti se,
Vé, da tam je čaka sreča,
Moli k Ženinu ko gre:
„Ti pokazal si že raj mi,
Zdaj, o Jezus, moj Gospod! —
Le še mojo dušo sprejmi
Gor, ko kličeš me od tod.“

Al namesto greh spoznati,
Se serdijo nad teboj,
Zunaj mesta te kamnjati
Sklenejo brezserčni koj; —
Duša tvoja pa slovesno
V zboru se v nebo ozrè,
Veličastvo zdaj nebesno
Tvojim se očém odprè.

Že se vsuje kamnje na-te,
Ti v ljubezni klečijoč
Prosiš milosti za brate
Terdovratne, še rekoč:
„Ne prištevaj v greh jim tega,
O Gospod!“ in divji vriš,
Vdarec kamnja se razlega:
Ti pa v Bogu v tem zaspíš.

Tak končal si zmagovito,
Pervi Jezusov mučen'c!
Šel k Zveličarju v častito
Mesto, kjer prejel si ven'c.
Sprosi meni dar serčnosti,
Sprosi tvojega duha,
Kdaj da v raju vsih sladkosti
Prejmem ven'c od Jezusa.

Radoslav.

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Dalje.)

Prigodki iz vojske v Vendée.

Ni ga v zgodovini večjega nasprotja, kakor med Vandejci in njihovimi tlačivci. Na eni strani vidimo vse, kar blaži in povzdiguje človeško natoro, na drugi to, kar jo skruni in tlači. Krepostni in pošteni ljud se bojuje za svoje altarje in svoj dom, in da si neskušen v bojevanji, vendar premaguje mogočne čete, in po dobljeni zmagi vrača njim neusmiljenosti s prijazno miloto. Na drugi strani pa se odkriva prav temna plat francoske prekucije.

Narodni zbor, razserden zavoljo vspešne branitve

kmetov vandejskih, je l. 1793 povelje dal, da se ima pokončati ves okraj, vasi požigati, možje, kolikor se jih najde, se imajo pomoriti, žene pa otroci odpeljati v središče Francoskega. Cele čete jih je šlo skoz naše mesto Rennes v pregnanstvo, in ker so se večkrat ustavili za nekaj časa, so jih dali v stanovanje raznim družinam. Poslali so bili k nam revno ženo, njeni hčeri in keršenico, da so se mogli kaka dva dni nekoliko spočiti. Namenjeni so bili, če prav pomnim, v Caen v stari provincii normandijski. V resnici so bili revni; preden so zapustili domovje, so morali še viditi, kako so jim zažgali hišo, v kateri so tako dolgo stanovali, in toliko veselih ur preživeli, ktera je pa sedaj do tal pogorela; vidili so, kako so jim polje pomandrali in pokončali. Oče je zbežal k četam vandejskim, berž ko ne se jim je za vselej ločil. Dobrotna žena je bila stara kakih 40 let ali malo manj, poprej berhka pa zdrava, zdaj pa od strahu in žalosti vsa zdelana. Hčerima, katerih je imela ena 16, druga 18 lèt in bila večji od matere, se je brala na obrazu domača poštena izreja — bili ste sramožljivi in pobožni, vendar serčni in polni nežne ljubezni do svoje matere. Ko je žena zvedila osodo, ktera jih čaka, je poslala hlapca z nekoliko denarji, da naj gre po stranskih potih v Nantes, ter jih tam počaka, kedar bi prišla „peklenska naselba“, ktera bi doveršila povelje, namreč pregnati jih iz domovja in pokončati premoženje. Ko je derhal končala svojo reč v njeni hiši, in so jih peljali v Nantes, je iskala svojega hlapca; pa čez nekaj dni ga je bila premagala skušnjava; tajil je, da je kaj prejel, in žugal, da jo bo pri gosposki naznanil, če bi kaj povedale. V tem nesrečnem trenutku se oberne uboga žena do dekle, rekoč: „Zdaj, preljuba, me boš morala zapustiti, nimam dalje s čim za službo tvojo te plačevati. Močna si in lahko dobiš dovoljenje v Nantes-u ostati, da se ohraniš. Hčerima in meni pa je pripravljena žalostna osoda, dalje pojdemo, prepustivši se previdnosti Božji. „Ne tako“, pravi uboga dekle, „kar bom zaslužila, naj bo vseh nas“, in tako je bilo. Spomnim se, da je zvesta keršenica celo tista dva dni, ko so bili pri nas, iskala dela, da bi si kaj zaslužila in družini tako na daljni poti pripomogla. Moja mati so jih milovali in spoštovali, ter so storili, kar so mogli, da so jim pomagali. Še žalostneje je bilo, ker je bilo tedaj ravno 14 vojakov pri nas vstanovaljenih, ravno tistih, ki so v Vandeji tiste gerdobije počenjali. Prav veseli so pripovedovali grozovite svoje djanja, tako da so morali slušati ubogi pregnani Vandejci te v serce skeleče pripovedke, ki so jim na novo rane sekale.

Lažnjivi „Fortschritlerji“ in pa požigarji. *)

Ognjeno sovraštvo zoper Rim in katoličanstvo jemlje zbeganemu napredovanju (fortschritt) tudi poslednji občutek za pravnost in npravnost (čednost). Tako je prišlo, da jih ni več groza kar očitno sočutje s potuhnjenimi morivci razodevati, naj bolj zaverženim hudodelnikom venec političskih mučencev krog čela ovijati, jih popisovati za „žrtve papeške kervivežnosti.“ Do naj globokejši stopnje zaverženosti se je pogreznil ta tako imenovani naprej —, naprej, ktereга se morata sramovati olika in človeštvo, dokler res to ostaneta. Že leta in leta punt podkopa je rimsko deržavo, naj pravičniji posest sv. Cerkve. Poslanci (emisarji) italijanskega prekucijstva so napravili v Rimu prave jame za potuhnjene morije in zakletvo (spelunken des meuchelmordes und der verschwörung), in sežejo po vsakem po-

močku, če je še tako zaveržen, da bi prebivavce v rogovilstvo spravili, strahovali, k izdajstvu in odpadu zapeljali. Tolovaji in zavdajavci se najemajo, da bi po naj bolj zaničljivih in potuhnjenih potih s sveta spravili papeževo vojaštvo, sinove Cerkve, ki so prihiteli iz vsih strani sveta branit dedino sv. Petra. Ako bi kdo hotel poznamnjati vse pomočke, po katerih so že desetletja segali, bi bilo treba razviti tako nagnjusno podobo hudobij in ostudnost, kakoršne zgodovina gotovo še ne pozná. Bodalo, strup, razpokalice ali petarde, zapeljevanje k gerdobii, kriva prisega, laž in obrekovanje naj bolj nečednega plemena, kakoršne so zmožne priti le iz ust zapečatenih zakletnikov, in druge hudodelstva vidimo, ki se rabijo za to peklensko početje. Poslednjič se je rovarstvo lotilo razsuvanja s smodnikom, da bi se zavratno-morivsko mesarstvo pri Kastelfidardi v drugem kalupu ponovilo. Podkupljeni so bili zaverženi in lakomni ljudje, da naj vojašnice podkopljejo in s smodnikom razsujejo. Pri kasarni Serristori se jim je to nekoliko pogodilo. Zvavi so se imeli zvečer na ogled sniti; ta trenutek je bil odmenjen, da bi se satansko djanje zveršilo. Zažgali so smodnik v podkopu, konec kasarne je bil kviško veržen, in blizo 30 vojakov je ta razpók prestrahovito končal... Namenjena je bila ta grozna morija vsemu kerdelu, le po nekem srečnem primérleju je odšla večina brezbožnemu naklepu potuhnjenih morivcev. Brezbožnika, ki sta bila smodnik pod vojašnico spravila in podkop sprožila, je pravična roka dosegla in z življenjem sta plačala svoje hudodelstvo. Rovarji pa se čutijo sami zadete s smertno kaznijo teh hudodelnikov vred. Zbornica v Florencii kriči, kakor ko bi bila tovaršica teh zavratnih tolovajev. Kam je zašla ta Italija v duhovnem razdjanji, da njena zbornica razodeva sočutje za hudodelnike in papeževo vlado celo zato psuje, ker je po deželnih postavah potuhnjene morivce po praviči kaznovala? Kje je tukaj ostala očitna vest?... Znati je, da prenapeta jeza zoper Rim in rovarska strast je zamorila vsako čutje za pravnost, da se tudi naj prostejši načela za pravico več ne priznavajo. Ali pa je mar dovoljeno, kar sta storila Monti in Tonjeti, namreč politiško nasprotne potuhnjeno moriti? — Je mar dovoljeno v tuje mesto se splaziti in tam ubojne mašine nastavljati? Je kali dovoljeno, celo kadar je napovedan vojskin stan, da ljudje, ki so vodniki požigavske derhali, podžgó in kviško veržejo kasarno, v kateri so brezorožni vojaki? Ali ne kliče za povračilo kri blizo 30 vojakov, ki so po tako potepinski poti pomorjeni! Je kali tukaj politiški napad, ki bi dajal še prostor prizanašbi, izgovoru, ali mečilne okolišine; ali niso mar tukaj hudodelstva zoper narodovske pravice...? Kdor je zmožen izgovarjati hudodelnike, kakor Monti in Tonjeti, ki so za denar tolik potuhnjen pomor storili, se stori pajdaša in odgovornega za njih hudo djanje.

Nesrečnik v novoletni noči.

Stari človek je slonel novoletno noč na oknu in je obupljiv se oziral v nepremakljivo, ozvezdano nebo, in na tiho, čisto, snežnobelo zemljo, na kateri ni bilo nesrečnejšega človeka od njega. Bil je že pri kraju groba. Vse svoje žive dni ni bil družega pridobil kakor zmotnjav, grehov in bolezní trumo, okuženo telo, oskrunjeno dušo, serce polno strupa, starost polno kesanja. Najlepši njegovi mladi dnovi so se nocoj kakor duhovi in pošasti pred njim motali. Pripeljala ga je misel na razpotje, na ktero ga je bil oče naj prvo posadil, — čigar desna pot pelje k kreposti, v veliko in mirno deželo polno svitlobe, plačila, polno angeljev, leva pa na temne pota pregrešnosti, v globoko brezno, napolnjeno s stru-

*) Ta spis, iz „Volksztge.“ v Baltimori, naj pokaže, kaj se misli v svobodni Ameriki o lažnjivem napredovanju. Vr.

pom, polna zvutih kač in gadov, omotnih in kužnih so-parjev. Kače so se mu ovijale okoli persi, strup mu je na jezik kapal. Čez dolgo se je še le zavedil, kje da je.

Ves zmešan in z nepopisljivo žalostjo jame moliti k Bogu: „Daj mi zopet mladost! Oče postavi me še enkrat na razpotje, da drugač volim!“ Ali — njegov oče in nežna mladost sta že davno mimo šla. Vidil je lučico po močvirju skakljati in na pokopališu gasniti, in rekel je: „To so moji nespametni dnovi.“ — Vidil je zvezdo se uterniti in na zemljo padši ugasniti: „To sem jaz!“ je reklo njegovo kervaveče serce, in ostri zobje kesanja so mu razjedali oserčje. Živa domišljija mu je pokazala bežeče ponočnjake po strehah letati. Na pokopališu so strašila ostajale in zopet svojo podobost sprejemale. Med tim strašnim bojem se je neutegoma zaslišala godba iz stolpa v novoletni noči, in razlegala se je po okolici kakor daljno petje duhov. Še resneje ga je to pretreslo. Pogledoval je proti nebu in zopet oči pobešal na zemeljsko okrožje. Spomnil se je svojih prijateljev v mladostnem cvetju, kateri so bili srečnejši in boljši od njega, kateri so si na razpotji desno izvolili, in so zdaj ali serčni učeniki ljudstva, ali očetje srečnih otrok itd. Žalostno je zdihi: „Tudi jaz bi lahko brez kesa prespal to noč, ko bi bil v mladosti pametno volil. O kako bi jaz lahko srečen bil, ako bi bil vaše novoletne želje in nauke spolnoval, moji dragi starši! V živi domišljiji njegove mladosti se mu je zdelo, da se duh z njegovo podobo na pokopališu dviguje in zdajci se je v novoletni noči v cvetečega mladenčca spremenila. Nič več ni premogel vsega tega gledati, zakril si oči; solze so se mu uderle in curkoma letele na snežnobelo zemljo. Zdihoval je le še tiho in zmešan: „Le še enkrat, le še enkrat — se poverni, lepa moja mladost!“

In prišla je res zopet mladost, — ker je le v novoletni noči tako strašno sanjal. Bil je še — mladenec, toda: njegove zmote niso bile sanje. Zahvalil se je Bogu, da je še mlad, in da mu je še moč na razpotje se poverniti, — izvoliti si bolji, desno pot, ktera pelje k čedenosti in v zveličanje.

Poverni se, mladenec! z njim vred z leve poti, ne daj se zapeljati spridenim tovaršem, ne daj se zapeljati duhu časa in nikomur ne. Te strašne sanje bodo tebe kdaj sodile, in ako boš tudi ti ne mara zdihoval: „Pridi mladost!“ se lepa mladost ne bode povernila, kajti vsak le enkrat živi. (Po Richterju.) J. Černogorec. *)

Tri mesci na Jutrovem.

XXXIV.

(Dženin. Planjava Jezrael ali Ezdrelon in njene znamenitosti. Mohamedanski rožni molek. Om-el-Fahem. Nevarnost od razbojnikov. Zer-Ajn ali Jezrael. Solám ali Sunam. Obmizna godba. Gedeonova zmaga. Savlova smert. — Saladin. Kleber. Nazaret.)

Dženin, nekdanj En-Ganim (vertni studenec), levitovsko mestice v rodu Isaharjevem, je v prav prijetnem, z zelenjem obdanem kraju. Tukaj se prične silovita in preimennitna dolina Ezdrelon, po kateri smo drugi dan hodili vse ljubo dopoldne. Pravijo, da Dženin ima 2—3000 prebivavcev in med njimi nekaj kristjanov. Nekaj poslopij je dosti čednih viditi, zlasti pa džamija ali mošeja. V njih hišah se neki dobi dosti dobro prenočevanje; toda nam tega ni bilo treba, ker prebivali smo v svojih šotorjih. Ko smo drugo jutro ob šestih skoz ta kraj jezdarili, je bilo že veliko ljudi na nogah, kateri so nas stermeli z nepremakljivim očesom. Ta ali ta je imel svoj molek s 100 jagodami v roci, kakor bi djal k jutranji molitvi. Na tem molku mohamedani le jagode prebirajo, in vsaka jagoda ima pomeniti „hvalo Božjo.“ Naj imenitniši musulmane je viditi, kako v dru-

šinah in pogovorih prebirajo svoj molek. Sploh se mora muhamedanom priznati ta lepa lastnost, da svoje vere se ne sramujejo tako, kakor mnogi pri nas. Se vé, da je taki rožni venec kaj lahko moliti, ko ni nič drugega delati razun jagode prebirati, kar se godi tudi med šnekdranjem in pogovori z družimi. Mogoče pa, da so bili med temi molivci tudi kaki kristjani.

Precej iz vasi smo jo zavili po ezdrelski dolini pustivši kmali ob levi vas Om-el-Fahem (Mati oglja; to če reči, da je v tem kraju veliko oglja, da ima z ogljem opraviti, ali kaj enacega.) Naj popišem najprej slavno planjavo, po kateri ravno popotvamo. Planjava Jezrael, po greško Ezdrelon, dandanašnji Merdž-Ibn-Amir, se razširja poprèk po severni Palestini od gore Karmela, ki je ob srednjem morji, doli ob hribih Gelboe, Taboru in malem Hermonu, pa do Jordana ondi, kjer teče iz genezareškega jezera. Dolga je 8—10 ur od vzhoda proti zahodu, od juga proti severu pa 4—5 ur široka. Mi smo šli tedaj skoz njeno širjavo. Ta obširni prostor ima podobo ostrega triogelnika, in se sme skorej pušava imenovati, ker le sem ter tje so kake vasi, ali bi djal, gnjezda. Zemlja je rodovitna, pa vode manjka. Kišon sam, ki ob deževji sprejema vse hudournike, je navadno suh; ta potok izvira med Taborjem in malim Hermanom in teče v srednje morje. Nekdaj je bila ta planjava silo rodovitna, kar še zdaj po nekoliko razodeva. Vidil sem rasti pšenico, ječmen, graharico itd.; tako imenovani „kaktus“ raste po grobljah v divjačini, kakor pri nas robida. Vender pa je po naj lepših ravninah sredi med rastlinami tako gosto kamenje natrošeno, da sem se le čudil, od kod se jemlje. Neko ne-utajljivo prekletje se razodeva tudi po naj lepših krajih.

Dalje od Om-el-Fahema so nam kazali kraj Mukéble. V teh krajih zavoljo Beduinov popotvanje ni brez nevarnosti; leta 1847 je bila menda tukaj avstrijski karavani roba poropana. Pridervé se namreč Beduini od Jordana tudi v te kraje na plen. Vlada turška si marsikaj prizadeva zoper Beduine, pa si jih ne more nikoli popolnoma podvreči. Posebno smo se bali bližajoči se Zer-Ajn-u, ker se je tudi dragoman nekako sumljivo vedel, kakor bi ga skerbalo. Že od deleč smo vidili na homcu pred seboj 40—50 divjaških ljudi s konji vred, ki so se nekako gibali, in vsak trenutek sem gledal, kdaj nas bodo napadli. Pa strah je velikrat prazen; rekel je dragoman, da pri mestih ali vaséh, sploh med ljudstvom, se ni napadov bati, ker vlada potlej celi kraj odgovoren stori; nevarnost je le po samotah, kajti se ne more nihče na odgovor tirjati. Ob 8 smo šli mem tega gnjezda, ki je na homcu, in ima dve nekaj večji ozidji, eno je kakor kaka trdnjava ali kastelj. Ni pa Zer-Ajn tako kaj, kar si bodi; ta kraj je namreč nekdanje mesto Jezrael, stolnica slaboglasnega Ahaba in Jezabele, kjer je ta hudobna žena tudi nesrečni konec storila. Od tega kraja ima imé cela planjava, ker Ezdrelon je ravno to, kar Jezrael. Homec je poslednje berdo bližnje gore Gelboe. Steje ta vas zdaj kacic 20 razdertin, med kterimi je kak sarkofag in druge starine; stari stolp je spremenjen v nekako sprejmiše za popotnike, kakoršno na jutrovem imenujejo kan. Černikasti ljudje v tem kraju so lepe rasti, viditi prav čversti in zdravi.

Dalje navzdol gredé smo prišli v drugo dolino in bili smo zmiraj bližaj sloveče gore Karmela ob levi in Taborja ob desni strani. Ob 9 smo bili v Solam-u, drugem znamenitem kraju, kjer nismo več toliko hudih obrazov vidili. Otroci so vpili za nami: „Hadži-bábá-bakšiši!“ „Romar (ali popotnik) — oče daruj mi!“ Solám je velika vas, obdana z drevjem in zelenjem, na mestu, kjer je bilo nekdanj mesto Sunam. Prerok Elizej je bil tukaj prijazno sprejeman od Sunamljanke, ktere

*) Spis se je bil založil, torej zakasnil; prizanesite.

sina je bil pozneje k življenju obudil. Vidil sem po tem kraju rasti veliko naših zelišč, kakor kamelic (ki so po vsi Palestini), cikorije, divjega maka id. Polje je tukaj prav pridno obdelovano.

Proti 10^{1/2} smo pri studencu sredi obširnega polja vžili kosilce. Bila je velika vročina in kositren ploščič je bil hudo razgret, akoravno so večji del oblaki solnce zakrivali. Zato smo pa imeli pri kosilcu obmizno godbo, da malokrat tako. Velika luža z gostim, prav velikim bičjem je bila namreč zraven naše pojedine, in postrežne kvačice so v vsih mnogoterih tonih nam „dober ték“ vošile. Ravno v tem kraju so šotorili damaški kupci, ki so veliko konj gnali proti Jeruzalemu. Damaški konji so posebno sloveči; tudi v naši karavani ni bilo brez tacih, če tudi ne povem, kdo ravno je damaščana jahal. Vse drugo veselje pa je bilo, da smo imeli goro Tabor skorej vstrič sebe in Nazaret že tako blizo.

(Konec tega oddelka nasl.)

Iskrice slovenske.

„Po Rimljanih so podedovali kulturo Germanje in Slovanje, Germanje z nalogo, da jo dalje na zapad nesó, Slovanje pa, da jo prek srednje Azije z obresti nazaj Indiji in sploh Aziji vračajo . . . In res vidimo, da je pred vsim germanski živelj nositelj kulture v Ameriko, in slovanski v Azijo . . . Dan danes vidimo tedaj še dvé velikanski kulturni ognjišči stvarjati, namreč germansko v Ameriki in slovansko v izhodni Evropi. Njene vspehe na teh novih toriščih, njen sad v teh novih domovjih se ne dá prerokovati, ali slutiti ga moremo, da bo lepši od indijanskega, egiptovskega, gerškega in rimskega. Dva mlada orijaša: svobodne države severno-amerikanske in slovanska Rusija sta kulturo na pleča vzela, da jo raznašata sebi v slavo in človeštvu v prid po pokrajinah, ki so do zdaj ležale v temi nekulturstva. Severna Amerika in Rusija, to sta dva mlinska kamena, med kterima se bode, kedar bodeta mleti začela, ves drugi svet razmlel. Bodočnost svetne zgodovine stoji na Rusiji takraj, in na severni Ameriki onkraj oceana . . . Prečka, ki derži od jadranskega morja do baltiškega, to je tista os, ki svet na dvoje deli, ki narode na dvojno kulturo lomi, na germansko proti zapadu, in na slovansko proti izhodu . . . Ob tej progi je rivanje narodov zmiraj večje bilo, kakor drugod, zakaj tukaj se dva sveta stikata, dve kulturi bijeti. Mi Slovenci in Čehi stražimo na tej progi slovanstvo, in imamo tedaj kot prednje straže slovanstva prvi napade nemške kulture odbijati, in res vsak dan bijemo večje ali manje boje z njo“ itd.

Kakor ni res, da so Slovanje vsi svojo dosedanjo oliko podedovali kar po Rimljanih, tako tudi ni res, da je pred vsim germanski živelj nositelj kulture v Ameriko. — Da bodo mogli Slovani uspešno razširjati oliko, je treba, da si jo prilastijo prej popolnoma sami. Kaže se, da večni vladar res kliče slovanske rodove na delo. Že se gibljejo in mnogi delajo prav marljivo. Marsikaj so že pojasnili na pr. v jezikih, v zgodovini itd. Odpirajo se jim tudi viri, iz kakoršnih Romani in Germani niso mogli zajemati. Slutiti se toraj smé, da bode uspeh njihovega delovanja za občno oliko lepši od indijskega, egiptovskega itd. — V ta namen je pa pred vsim potreba, da se Slovani poprimejo prave olike in da jo širijo po tem po pravi poti z dostojnimi pomočki in zedinjenim prizadevanjem.

Slovanska Rusija, pravijo, je poklicana, da ponese kulturo proti vzhodu. Bodočnost svetne zgodovine takraj oceana, se celo bere, stoji na Rusiji itd.

Leta 1867 je v Moskvi prišla na svetlo Kratka občna zgodovina ali historija za prvo ali začetno podučevanje, ktero je sestavil A. M., in I.

razstavek se brez predgovora in vsakterega pojasnjenja glasi tako-le:

Pervi ljudje. — „Zemna poverhnost je prej bila pokrita z vodo; vulkanske sile ali moči so storile, da so izobrazile se na njej vzvišenja. Le-to se dokazuje s tem, da gore kažejo vse znamenja prej bivšega morskega dna: na njih nahajajo rakovine (školjke, mišeljne). Tako, na Pilatovi gori v Helveciji (Švejcariji) se dobivajo rakovine na višini 8000 čevljev (1443 sež.), v Ameriki 15000 čevljev visoko (2143 sež.), in na Antilskih otokih je skoraj vsa zemlja iz okamnelih črepoložnih ali lupinarskih žival.

Kadar je voda pošla, so se prikazale na zemlji tudi četveronoge živali, ostanki dopotopnih žival se dobivajo tudi še sedaj po raznih mestih in prištevajo se nekaj k rodovom, ki so popolnoma zamerli, nekaj k takim, kteri so se ohranili do sih dob, vendar so se izmaličili; nemnogi iz njih pa so ostali na videz, kakor so bili poprej. V Sibiriji na bregovih Oba, Eniseja in Lene se nahajajo ostanki ogromnega zaroda slovanskega; ravno tako tudi v Germaniji blizo Kanštadta na Virtemberskem; blizo Burgtone v Turingenu; bliz Tide v Bravnšvejgu; na gori Monmartre blizo Pariza; v Irlandiji; bliz Maastrihta; v Italiji; bliz Buenos Ajresa; bliz Oksforda in posebno v Mugendorfskih jamah (vzlasti v Gajlenrejski) v severni Bavariji. Sledi izkopanih ptic, najdene v letu 1836 v severni Ameriki. Neredki so tudi podzemni lesovi.

Pervi ljudje so izbirali si različen način življenja, sodé po tem, kje so se naseljevali: v gojzdi, na gorah, po ravninah, ali ob rekah. Tako so vznikli ali pognali ribolovi, zverolovi, pastirji in zemljedelci.“

Koj na to pod št. 2. piše od Indije. „Indija je bila, se pripoveduje, prva dežela, naseljena z izobraženim narodom. Mi nič ne vemo o njeni prvotni historiji; čudovite razvaline pa, kterih nekatere so po prešteti braminov stare blizo 8000 let, dajo visoke zapopadke o izobraženosti Indijancev v globoki starodavnosti . . . Njihove prve knjige so nam le malo znane“ itd. —

Uboga mladina raskoslovanska, sem vzdihnil prebravši 1. razstavek te občne zgodovine, kako rano bodeš ti brez Boga! Kako se mi smili tvoj um, ako se v prvem zgodovinskem podučevanju „kultivira s tako kulturo!“ Smiliš se mi pa tudi ti, slovanska Rusija! ako misliš pobrati kulturo ondi, kamor so z njo zabredli nekteri nemški učenjaki. Ti si koplješ po tem takem kapnice, ktere vode ne derže. — Nikakor ne grajam zemljeznanskih preiskovanj in dokazov, marveč čislam rakovine, črepahe, slonove kosti, če tudi bliz Buenos Ajresa; vendar smilijo se mi učenjaki, kterim so one vse boljši in terdnejši dokazi od razodetih resnic, kterim se mnogi taki celo posmehujejo. Tedaj moram reči, da so njih rakovine in črepine, ptičje sledi in podzemeljske vodice le kapnice, ki vode deržati ne morejo.

V Indiji je kultura doma, toliko in toliko čez 4000 let je stara že v razvalinah, pravite, pa sami spoznavate, da o njeni prvi historiji nič ne veste, in indijanske knjige le malo poznate. Kaj je to? — Sumljivo je tudi, da se v slovanski Rusiji po tej knjigi kaže tako kulturno ognjiše; ako je enako germansko v severni Ameriki, se bo pač res bati, kakor pravi naš slovenski pisatelj, da se bode, kadar začneta mleti ta dva mlinska kamna, razmlel med njima ves drugi svet! Bodočnost take svetne zgodovine in take kulture je na vulkanu, v vedni nevarnosti.

Da se pa tu pomaga, ohrani in popravi, kolikor se še dá, je treba, da se slovenski rodovi vzbudijo in vzajemno podpirajo, da se skerbno varujejo te res „zapadne kulture“, poprimejo pa se prave olike, ktera jih more na temenu večnih resnic slavno povzdigniti ter

jim biti „studenec žive vode, ktera teče v večno življenje.“ In ker so ravno Čehi in Slovenci prednje straže — graničarji — slovanstva na zapadu, naj le vsak dan bijejo boj zoper tako napčno kulturo.

Iz serca tedaj želim, da bi slovenski narod te kulture ne sprejel nikdar na svoje pleča, ter je nikoli ne raznašal po svetu, temuč da bi se poprijemal prave olike, kakor doslej, in po svoje z božjo pomočjo zidal njeno poslopje slovanstvu, svest si, „ako Gospod ne zida hiše, da se zastonj trudijo, kateri jo zidajo; ako Gospod ne varuje mesta, zastonj čuje, kdor ga varuje.“ Ps. 126, 1. J. Mn.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Bukvarjem. Znano je, da se napravljala katoliška družba za Kranjsko v Ljubljani. Ta družba bode imela tudi svojo bukvarnico, in bukvarnice brez bukev, to je nemogoča reč. Se vé, ta bukvarnica bode imela le poštene bukve. „Danica“ bi rada v ta namen kaj dobrega storila, in se ponudi vsem bukvarjem in pisateljem, da hoče vsake za naznanilo pripravne bukve svojim bravcem naznaniti in bukvarje imenovati, pri katerih so na prodaj, ako en iztis vsacih zadevnih bukev pošljejo za bukvarnico nove katoliške družbe. S tem bodo storili družbi veliko dobroto in pa sebi korist, ker bodo bukve priporočene, in marsikdo jih utegne tudi zato potlej zase kupiti, ko jih bo v društvu vidil. Bukve se hvaležno sprejemajo v vsih jezikih, zlasti pa v slovenskem in nemškem. Če po taki poti tudi po več iztisov ene knjige pride, nič ne škoduje, ker bravcev se nadjamo prav veliko. Tudi drugi verniki, ki morejo uterpeti kaké pripravne bukve, so prošeni, da bi jih družbi darovali. Mnogim pisateljem in založnikom leže stare bukve po hrambah, ki se malo kupujejo: tukaj bi dobro služili nekteri iztisi. Upamo, da tako se bo naša katoliška bukvarnica hitro in močno narasla.

— — — (Pojasnilo gg. duh. pastirjem). Ker se od več strani poprašuje, kako da gré odslej ravnanje zastran pozakonitve otrok (legitimatio prolium), naj odgovor v Danici služi saj začasno v razjasnjenje dotične novejši postave, dokler se ta postava s primernim podukom ne razglasi po navadni poti. — Poglavit razloček med novo in med poprejšnjimi postavami zastran pozakonitve otrok je ta, da po novi postavi od 12. sept. 1868 nima nobena gosposka čisto nič več opraviti v tej zadevi. Po novi postavi namreč ni v pozakonitev otroka nič družega treba, kakor samo gotovega dokaza, da sta v zakon stopila ravno tista ženska in tisti mož, ktera sta v kerstnih bukvah zapisana ko mati in oče nezakonsko rojenega otroka. Odsihmal se mora tedaj sleherni nezakonski otrok med zakonske šteti, ako je le gotovo:

1. Da je njegova nezakonska mati s pravim svojim imenom v kerstnih bukvah zapisana;

2. da je tisti, ki ga nezakonska mati za očeta otrokovega naznanja, želel ali privolil, da se ko oče nezakonskega otroka v kerstne bukve zapiše, naj se že dá zapisati koj ko se otrok kersti, ali kadarkoli pozneje. (Da se neznana oseba ne smé zapisati v kerstne bukve, dokler ni popolnoma dokazano, da ime, ki ga pové, je res njeno pravo ime, pač ni treba pristavljati);

3. Da sta potem oba v zakon stopila, in sta v poročnih bukvah ko poročena zapisana.

Kadarkoli je tedaj ali po poročnih bukvah ali po poročnem pismu gotovo, da dotična mož in žena sta ravno tista, ktera sta v kerstnih bukvah zapisana ko mati in ko oče nezakonsko rojenega otroka, je tudi pozakonitev tacega otroka sama po sebi dognana, ter g.

fajmoštom ni treba družega, kakor pristaviti v kerstne bukve na primerno mesto samo to opombo, da sta I. I. in I. I. po spričevanju poročnih bukev ali poročnega pisma te in te fare v zakon stopila. Doslej navadne opombe, da je otrok pozakonjen (legitimiran) itd., ni več treba, ker se bo odslej to samo po sebi razumevalo, samo da se dokaže tako, kakor je bilo ravno povedano, da oče in mati nezakonsko rojenega otroka sta se dala poročiti.

— K. — **Marsikonu prav pride** knjižica, ki jo je o kerstnih, poročevanskih in mertvaških bukvah ravno kar na svitlo dal veleučeni škof dr. Fesler.¹⁾ Neki ukaz kar naravnost terdi, da „matrike“ v Avstriji so državna naprava, in to je enim že dosti, oni so prepričani, da je res. Ali taki derzni misli naša knjižica izpod nog jemlje tla, brez polemike djansko dokazuje, da je katoliška cerkev o keršenih in poročenih več kot dvesto lét, o umerlih dolgočasa že zapisnike imela, preden jih je država za svoje potrebe rabiti začela.

Že tridenški zbor je l. 1563 ukazal: „Naj fajmošter ima bukve, kamor so zaznamovati imena teh, ki v zakon stopijo, in njih prič, tudi dan in kraj poroke, pa da naj te bukve skerbno hrani.“²⁾ Naj ima tudi zapisnik teh, ktere kersti, in njih botrov.³⁾

Ker pa ta splošni ukaz ni vsega dovolj natanko načertal, je papež Pavel V (tedaj cerkvena, ne svetna oblast) l. 1614 v cerkvenem obredniku (Rituale Romanum) postavil o farnih bukvah ponavlja je na drobno določil, kaj naj se v kerstne, kaj v poročevanske in mertvaške bukve zaznamuje, namreč: leto in dan rojstva, kersta, poroke in smerti; ime keršena in botrov, poročenih in njih prič, ter umerlega; kraj rojstva, kersta, poroke in pokopališča, ime duhovna, ki je pri tem cerkveno opravilo imel, in druge znane okoliščine. Tedaj so farne bukve že pred poltretjesto leti bistveno take bile, kakor dandanašnji, in to po cerkvenem povelju.

Če pomislimo, da je cerkveni obrednik od tistega časa do leta 1864 brez števila natisov že doživel in toraj gotovo tudi učenemu pravoslavnemu profesorju Helfertu, ki o njem piše, v roke prišel, pač spoznamo, kako terdne vere je mož bil, da je sam sebi verjel, kar je učil: „Kar je zbor tridenški o kerstnih bukvah le sploh načertal, se ni razločno razložilo. Tudi cerkveni obrednik le veleval fajmoštom, naj se navadne oblike deržijo, pa ne pové, kakšna da je. (Tako je ostalo), dokler se država teh bukev ne poprime.“⁴⁾ Kako radi mnogi to verjamejo! Sej je res — zoper cerkvene pravice.

Po načertu rimskega obrednika so se v posameznih škofijah farne bukve napravljale, v nekterih še celo preden je bil Pavel V to ukazal.⁵⁾ Znamenito je, da to, kar pasovski obrednik l. 1709 po vsi škofiji, ki je tedaj tudi linško in šentpolitansko obsegala, veleval o „matrikah“, je avstrijska vlada brez obotavljanja s primkom „povelje cerkvene oblasti“ (geistliche Obrigkeit) sprejela med svoje postave.⁶⁾

Davno toraj pred cesarjem Jožefom II so bile te bukve po Avstrijskem vpeljane, pa ne ko državne,

¹⁾ Stand der Frage wegen der pfarrlichen Tauf-, Trauungs- und Sterbebücher in Oesterreich, Sartori, 1869.

²⁾ Habeat parochus librum, in quo conjugum et testium nomina diemque et locum contracti matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat. Sess. XXIV, de ref. matr. c. 1.

³⁾ Parochus antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter sciscitetur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant — — — et in libro eorum nomina describat. L. c. c. 2.

⁴⁾ Helfert hl. Handlungen, S. 32.

⁵⁾ V praški l. 1605, v olomuški leta 1591. V Ljubljani je prvi obrednik prav po rimskem („ad amussim Ritualis Romani“) l. 1706. F. Kühnburg obelodanil.

⁶⁾ Cod. Avstr. P. II. pag. 136.

temuč ko cerkvene. To nam pa cesar sam tudi s tem spričuje, da v novi vravnavi za sodnije l. 1781 med spričevala očitne veljavnosti šteje „kerstne, poročevanske in mertvaške bukve fajmoštrov.“ Pripoznavala jim je vlada javno spričevalnost, pa se v njih spisovanje ni vtikovala.

Še le, ko je slovito pismo, kteremu „Toleranz-Patent“ pravijo, 13. oktobra 1781 nekatoličanom naložilo, plačilo (štolo) odrajtovati katoliškemu fajmoštru, v kterega okraju bivajo, naj si tudi nobene službe cerkvene pri njih ne opravlja, je l. 1782 prišlo doslednje povelje, da ima katoliški fajmošter tudi za nekatoličane v svoji fari zapisnik pisati. Ta naredba je morda iz dobre misli prišla, pa bila je kaj nerodna; katoliška cerkev ni nikdar po nji hlepela, in ko ji leto 1848 to pravico (!) odnese, tudi ne ene solzice ni za njo prelila.

Ali po taki poti gredé cesar Jožef pride tudi do oblike farnih bukev, ter nekoliko novega o nji zapové, kar bi marsikdo rad imenoval vstanovitev in prvotni začetek teh bukev. Pa glejmo, kaj se je na novo vpeljal.

Ukazano je bilo, naj se zaznamova, ktere vere in kakošnega stanú so starši keršenca, ktere vere sta ženin in nevesta in koliko stara, koliko let je umerli imel, za ktero boleznijo je obležal in ktere vere je bil; pa da naj se pri keršencu in umerlem tudi spol zapiše.

Zaznamovati vero je bilo treba, odkar so katoliški fajmoštri imeli zapisnik tudi za nekatoličane; stan in starost vediti, je bilo vradom na korist. Da je cerkev te premembe sprejela, iz tega še ne sledi, da je naprava, dozdej cerkvena, odslej državna, to toliko manj, ker §. 7 ravno te postave velevala, da naj škofje o svojem obiskovanju te bukve pregledujejo, kar jim je bilo že stara dolžnost, po papežu Benediktu XIV naložena.¹⁾ Kdor pa iz tega ob enem sklepa, da so po tem povelju škofje s fajmoštri vred pri spisovanju farnih bukev le državni vradniki in bukve vladine, ne cerkvene, ta mora terditi, da takrat je tudi odpustke, polajšave (dispense), celo papežev blagoslov itd. delila vlada, kajti tudi v te reči se je s svojimi ukazi vtikovala.

Cerkve se tem premembam ni ustavljala, ker niso bile bistevne, in ne zoper vest ali vero. Sej ni vesti težilo zapisati, koliko je ta ali uni star, kakšnega stanú, ali ktere vere. Tudi kerst, po pastoru deljen, se je smel ko veljaven zaznamovati, in če je nekatoličan umerl, ga je katoliški fajmošter brez strahu za umerlega lahko zapisal; sej s tem ni greha delal. In da je tudi te, ki niso naše vere, pa so v pričo pastora zakonsko zavezo storili, lahko vpisoval, posebno, ker je mogel vselej pristaviti, da so druge vere, je znano iz tega, kakor katoliška cerkev o njih zakonu sodi.²⁾

Ni se cerkev upirala, ker ljubi mir, in državi nepotrebnih zadreg ne prizadeva, ampak ji, če le more pri dobri vesti, na roke gre. Tako bi se bili tudi zdaj vsih homatij zarad farnih bukev lahko ognili, naj bi bili le pri tem ostali, kar postava 25. maj. 1868 o katoličanih velevala, ki ne gledé na cerkveno povelje pred svetno vradnijo v zakon stopijo, da naj namreč dežel-ska vradnija njih imenik piše in po potrebi za take spričevalne pisma izdeluje, pa dotičnemu fajmoštru naznani, da ta in ta sta po postavi državni zakon sklenila. Ali poznejši ukaz, prestopivši te meje, fajmoštrom naklada, take in pa po cerkvenem obredu poročene, v verstih nepretergani vpisovati, in Bog obvari! le količkaj opomniti, da je uno zakon civilni.

Škof Fesler torej to naredbo imenuje „nepotrebno.“ Čemu namreč naj bi se civilni zakon v farne poročevanske bukve vpisoval, ker ima vradnija sama za

take avtentičen zapisnik, in jim, če je treba, z vso veljavo spričevalne pisma izdeluje? Morda naj jih fajmošter zato zaznamuje, da bo vse v njih bukvah zapisano imel? Pa če je tako, bo mogel tudi rabinove in pastore jeve „matrke“ prepisati; ali tega ne smé. Morebiti ima to povelje katoliškega duhovna prisiliti, da sklenitev, ktere po vesti in veri svoji ne more zakona imenovati, z roko za zakon pripoznava? — Tega si misliti ne moremo v državi, kjer odmeva geslo: „Svoboda za vest in vero!“

Tako knjižica na 21 stranéh. Kmalo jo g. Lercher dobi za prodaj. Priporočamo jo vsem, kterih navada ni le terditi, temuč prepričati sebe in druge. Da terdiš, ti ni drugzega treba, ko — terde glave.* (Nem. preg.)

Te dni je šel z Dunaja v Masilijo in od onod se podá v Egipt gosp. Daniel Komboni, iz vstava ranj. g. Maca v Veroni. Ta goreči gospod je iskal pri Marijni družbi pomoči za dve zamurski napravi, kateri je vstanovil v Kairi v Egiptu za odrejo in pokristjanjenje zamurske mladine. V pomoč bo seboj vzel iz Verone tri katoliške redovnice in tri izučene zamurke. Ker je enak vstav v Šelalu blizu Asvana, in ker se tudi misijon v Hartumu poživlja, je upati, da bode olika nad zamurci čedalje bolj zmagovala. Komboni pa vender ni v zvezi z Marijno družbo, temuč išče po drugih potih pomočkov za svoj namen.

— „**Tagblatt**“ hoče olikovanje ciganov krog Zalega loga „Danici“ natveziti. Toda, prijatelj! to ne gre tako hitro. „Kulturonošnja“ je po vsaki ceni Tvoja naloga in butara. Temveč, ker prav pogosto cigani nemško govoré; pa nič ne dé, ko bi bili tudi druge narodnosti: jih boš pa ponemčil. Toliko več zasluga! — In kaj še več? „Danica“ bi utegnila otročiče ljube nature k kaki „kasteiungi“ in „abhärmungi“ napeljevati in skažena bi bila vsa „kultura!“

Iz slov. Bistrice dopis (o kterem več prihodnjič) nam naznanja, da g. dr. Šuc ima že dvojno katoliško društvo vstanovljeno, in da je v dveh nastavljenih pravdah častito zmagal. Mil. škof močno želijo, da bi se katoliške družbe povsod po škofii osnovali, in obljubili so podporo za tako katoliško gibanje. Prihodnjo nedeljo bo v Frajhajmu katoliški zbor za tako društvo. Tudi sosedi bistrški bodo enake društva osnovali po svojih farah. Pripravlja se zbor v Poljčanah, k kteremu se imajo povabiti vsi duhovni, ki so vneti za katoliške društva. Pogovarjalo se bode o tej priložnosti tudi o literarnem društvu. Oboje mil. knez in škof odobrujejo.

Iz Savinske doline. K. — (Volitev v Celji.) Osupnila nas je bila vest, da je naš verli poslanec g. Razlag svoj mandat položil kratko potem, ko je ogromno število Slovencev, zbranih na žavskem taboru, glasno naznanjalo, da se strinja z njegovo politiko. Nova volitev ima biti 1. marca v Celji. Menimo dosledno soditi, da g. dr. Razlaga ni volja nove volitve sprejeti, kajti so okolišine še ravno tiste zdaj, kakor so bile, ko se je on poslanstvu odpovedal. Njega pri novi volitvi voliti bilo bi tedaj zastoj. Skušnja nas pa uči, da nam je vsestransko verlih poslancev potreba kakor očesa v glavi; vender odkritoserčno rečemo: Redki so oni, kateri bi vseh potrebnih lastnosti za poslanstvo imeli. Med 100.000 boš težko enega najšel, kateri bi zamogel na vse strani izversten poslanec biti. Tukaj nam ne pomaga samo dobra volja in nekoliko navadne učenosti. Če je kdo tudi v svojem kraju sposoben župan, ali moder zdravnik, še zato ne bo dober poslanec. Zdaj se šteje morebiti med narodnjake, pošljite ga pa na Dunaj v državni zbor, tam mu kak vemož prijazno roko stisne, in to mu je kmali toliko, kakor domovina Slovenija. Naš novi poslanec mora potrebe našega ljudstva skoz

¹⁾ Constitutio: Firmandis, §. 9.

²⁾ Kutschker I. p. 494 sq., Aichner p. 586 sq.

^{*)} Zum behaupten ist nur ein Haupt nothwendig. Göthe.

in skoz poznati, mora biti tudi skušen domorodec, kakor čisto zlato v ognji, katerega noben vihar v njegovem prepričanju premakniti mogel ne bo; on mora pa tudi jako učen biti, da bo pri vsaki priložnosti pripravljen naskoke nasprotnikov odbijati in naše pravice in potrebe braniti! — *Vigilantibus jura*. Poišimo si takega poslanca! In glejte, srečni smo, da zamoremo reči, da ga nam ni treba predaleč iskati. Prebivavci Savinske doline in drugih okrajev!! ozrite se na moža rojenega ravno v Savinski dolini, katerega domoljublje je goreče kakor ogenj, katerega um je bistrejši od bistre Savinje, in katerega značaj je čistejši od čistega zlata; in ta mož je prečastiti gosp. Fr. Kosar, dekan v Kozjem, rojen v Braslovcih. Od njega vsi dobro vemo, kdo in kaj je med Slovenci, — in ravno ker je v Mariboru ko špiritval v bogoslovji in v čitalnici brez strahu, mirno in učeno razlagal naše potrebe v naj večji burji in je temeljito zagovarjal našega neumerljivega Slomška, se je bil pri svetnih veljaki zameril, ni bil za kanonika poterjen, temuč se je zahtevalo, da naj se od škofije odpravi mož, kateri je zmožen kinčiti škofov prestol. Slovenci, tega moža enoglasno volite, in Vi gg. duhovni se s svojim vplivom za njega potegujte. Ako ta nasvet obvelja, je gotovo, da po našem novem poslancu se bo naša želja spolnila: Vse za vero, dom in cesarja!!

V Belaku so šolski učitelji v shodu 11. t. m. sklenili, da bodo staršem tistih otrok, s katerimi ne bodo zadovoljni, vsak mesec poslali zapisek, v katerem jim bodo naznanili, v čem zastran znanstva ali obnašanja z njih otroci niso zadovoljni. Ta naredba je gotovo zmožna veliko sadu roditi, samo da bi tudi starši imeli tako dobro voljo kakor učeniki. (K. Bl.)

Od osojanskega jezera se piše v „Kärnt. Bl.“: Neka protestanška srenja je bila preteklo leto poslala prošnjo v državni zbor, podpisano od samih 4 oseb. V ti peticii se prosi med drugim, naj se odpravijo vse dajatve, ki jih imajo protestanški farmani katoliškim duhovnom odrajtovati. Okrajna gosposka je zastran tega katol. fajmoštra zaslislala, kateri pa je dal v zapisnik postaviti, da vsak krajcar, ki ga je dobil od kacega evangeliškega farmana za kako duhovsko opravilo, hoče 1000krat poverniti. — Ta prošnja je bila nazaj vzeta, nič pa se ne sliši, kaj slavni državni zbor k temu pravi, da se kdo prederzne s tacimi neresnicami ga nadlegati. Tudi ta primerljaj je kos pravičen sum buditi do adres, peticij., ki prihajajo do slav. derž. zbora.

Iz Solnograda, H. — Blagovolite to-le naznanilo v „Danico“ sprejeti: Obče znani in pobožni o. Peter, iz reda sv. Frančiška, je spisal pred nekimi leti prelepo knjižico: „Geistliche Betrachtungs-Uhr.“

Ta knjižica je neizrečeno pripravna za pobožne duše, katere hočejo vedno premišljevati terpljenje našega Zveličarja Jezusa Kristusa in poleg tega tudi zvesto spolnovati vasktere dolžnosti svojega stanu. Veliko in veliko pobožnih se je že poprijelo te vaje in, kakor skušnja uči, z velikim vspehom. Zapopadek je ta-le: Na prvo podučenje, kako naj se to djanje opravlja; potem pa je terpljenje Kristusovo razdeljeno za vsako uro celega dne. Delce ima 284 strani, je lepo tiskano in v terdnem vezku velja le 26 kr. (po pošti pa menda 36 kr.). Naj bode zlasti čast. gg. duhovnom ta knjiga priporočena. — Kteri si želijo to knjižico, naj se obernejo do čast. Br. Nikolaja Pik. Meznarič-a, frančiškana v Solnogradu (Salzburg).

Pisma z Dunaja. 29. grud. 1868. — (Zopet nam je iz posebno spoštovane roke izročeno pismo, ki obsega veliko spodbudnega, podučnega, pa tudi prečudnega, iz česar naj nekoliko naznanimo. Na prvo, po novoletnem vošilu, je pisano, kako v Courmayer-u na Laškem podoba sv. Alfonsa Ligvorjana v ognju ni zgorela, temuč

je čisto nepoškodovana ostala, ko so bili neke zapeljive bukve na ogenj vergli, v katerih je bila omenjena podoba nevedoma ostala; knjigo, se vé, je bil ogenj čisto pokončal in požgal. Dalje pravi pismo (okrajšano) tako-le:

Na klicanje ljube Matere Božje, ki se imenuje „vedna Pomočnica“, kar sem Vam že mesca majnika pisala, sta se zopet zgodila dva čudeža.

Neka spovedenka preč. o. provincijala je pristopila k „hčeram Boga in Odrešenika“, in bila je poslana v Tipurg pri Taubenstadt-u na Nemškem. Vzela je bila popotovaje seboj podobo in popisovanje milostnega altarja „vedne pomoči.“ To je brala v bolniški sobi, in zlasti neko deklico, ki je bila že pet lét kruljeva in je že leto in dan ležala v njeni bolnišnici, je opominjala, da naj posluša. Rekla je namreč, da bo nekaj lepega brala od Matere Božje. Nato deklica že s premolkljivim glasom tiho reče: „Ali bode pač ljuba Mati Božja tudi meni pomagala?“ Gotovo bo, pristavi redovnica, le zapujve, in opravljajve devetdnevnic. Četrti dan tega opravila, v noč pred praznikom sv. Terezije, čuti deklica, da premore noge preganiti in stegniti, in da je nehala tudi bolečina na strani, kar jo je zadrževalo z ene strani na drugo se obračati. Zjutraj ko redovnica v sobo stopi, ji zakliče deklica, da ji ima nekaj veselega povedati. Prepriča jo nato, da ji je že pomagala ljuba Mati Božja, stegne noge, vstane in hodi. V začetku je bila še nekoliko boječa: deveti dan devetdnevnic pa je bila popolnoma zdrava.

Drugo čudežno ozdravljenje je pisavki naznanila redovniška gospodičina iz Pasova, ki je bila sama ozdravljena po molitvi, ki jo je molila z omenjene podobe. — V mesticu Pfarrkirchen-u v hiši trgovca Sinzingerja je neka služabnica imela bolezen v vratu, ki jo je zdravnik izrekel za neozdravljivo. Z zaupljivim čenjenjem te podobe in z gorečo molitvijo pa je bila kar neutegoma ozdravljena.

V Freiensteinu, romarski cerkvi pri Ljubnem, se je od 20. kim. do 18. vinotoka obhajala 200letnica in so imeli prvi teden oo. redemtoristi prav kakor misijon, ki je neizrečeno veliko sadu rodil. Čez 20.000 ljudi je bilo v romarski cerkvi pri sv. obhajilu in njih veliko še v farni cerkvi, ki so le za odpustke šli tje molit. V gostilnici je tuj človek zamerzo kazal nad tem, kar so ljudje lepega in spodbudnega pripovedovali v teh slovesnostih; po noči pa so ga čudne in strašne sanje tako pretresle, da se je prebudil, na vsem životu derhtal in zdajci šel ter se je spovedal. Povedal je, da je zanikaren človek in da že veliko lét poprej ni bil pri spovedi. — Med tremi delavci pri opečnici (cegelnici) se je misijon psoval; pa eden ni imel nad tem dopadajenja in je torej od njih preč šel. Neprevidoma se zgodi neresča in oba una sta bila hudo ranjena. S tem sta prišla k spoznanju, in obžalovala sta svojo pregreho. —

Razgled po svetu.

Pastirski list obsojen. Naj višji sodnija na Dunaju je obsodbo praške sodnije in vikši sodnije zoper pastirski list českih škofov poterdila. Po tem takem po avstrijskih postavah pastirski list českih škofov od 24. rožn. 1868 in poduk za duhovstvo, ki je z njim sklenjen, obsega beganje očitnega miru in je obsojen, kakor je bilo unkrat obsojeno papeževo pismo do vrednika katoliškega cerkvenega lista v Tridentu.

Ogerskega prvostolnika pastirski list za volitev vleva duhovnom, kako naj ljudstvo učijo in vodijo zastran volitev, da pridejo vredni možje v državni zbor. Duhovni naj ljudi opominjajo, da naj takim možem glas dajejo, pri katerih je čisto gotovo, da v resnici domovino ljubijo, da so zvesti kralju, stanovitno vdani sv. veri in katoliški cerkvi, odkritoserčno goreči za pospeševanje

blagra pri svojih soderžavljanih. Posebno tirja korist katoliške cerkve, da so v državnem zboru možje, ki so po božji zapovedi pripravljeni, ne le cesarju dajati, kar je cesarjevega, ampak tudi Bogu, kar je Božjega, kateri so tedaj voljni pravični biti do katoliške cerkve, te naj veči dobrotnice dežele in oskerbnice vere, vede in vse omike; kateri cerkvi zlasti pri vravnavi njenih lastnih sol in samosvojnega gospodarjenja varujejo njene vsaktere posesti, in privošijo tisto svobodo, ktera se je dopustila tudi drugim v deželi sprejetim verstvom itd.

Iz Frankobroda je šlo 10.000 iztisov vošilnic za petdesetletnico sv. Očeta do vsih škofij po Nemškem, in po njih do vsih duhovnij, ter se bodo podpisi in darovi zbiral za ta god, ki se ga bo veselil vesoljni katoliški svet. Knez Löwenstein je to misel sprožil in njemu se bodo tudi podpisane pole pošiljale. Že se z umetnimi lepotijami pripravljajo tudi zavitki, v ktere se bodo vezale omenjene prošnje in se v Rim poslale. Tako bo vsa katoliška Nemčija zedinjena vošila sv. Očetu za Njih zlato mašo.

V Kleinheibach-u na Parskem je bil velik shod katoličanov, kacijh 3500. G. Lindau je pretresal nove šolske postave, po katerih je ljudska šola postala zgolj državna naprava, in klical je katoliške možje, naj zmiraj na to tiše, da naj novošegna država svojo nalogo ima pred očmi kakor keršanska država, — da naj tirjajo od države ali porazumljenje s cerkvijo v šolskem prašanji, ali pa popolno svobodo v nauku. G. Falk je bralnice (kazine) priporočal, rekši, da so tako potrebne katoličanom, kakor ribi voda. G. Huhn, izversten ljudski govornik, poln duha in bistroumnosti, je djal med drugim: „Mi katoliški možje moramo priti na dan, svoj prostor zasesti v očitnem življenji, vdeleževati se vsih očitnih prašanj. Nič se ne sme zgoditi brez nas, zakaj mi smo občani vstavne države in živimo v 19. stoletji. K sklepu se je 50 duhovnov in svetnih dogovarjalo še za napravo „katoliške družbe.“

Razne novice. Očetje pasijonisti so undan imeli v Čikagi v Ameriki misijon, pri katerem je 25 drugovercev prestopilo v katoliško cerkev, 25 družih se k temu še pripravljajo. — Iz št. Ljudovika vé „Volksbl.“, da ga skorej ni tedna, da bi kdo ne prestopil v katoliško cerkev. Zlasti med zdravniki in pravdosredniki so se spreobračanja močno zmnožile. Amerika bode tolikanj ložej postala kmali katoliška, ker se zmiraj bolj pogosto bere, da škofje ondi duhovne posvečujejo, ker je v deželi toliko redov, ki neprenehoma obhajajo sv. misijone po vsih krajih. Jezuiti, redemtoristi, kapucini, trančiškani, pasijonisti in pavlisti se skušajo v gorečnosti za spreobrnjenje krivovercev in nejevernikov. — Pred malo tedni sta na Angleškem zopet dva imenitna občana duhovnije št. albanske v Birminghamu prestopila v katoliško cerkev, trije drugi se k temu pripravljajo. Dalje so se pokatoličili: 2 anglikanski redovnici, dva družnika oksforškega vseučiliša in več oseb iz londonskih omikanih stanov. — Vojvoda Norfolk bode svojo doletnost s tem obhajal, da bo vložil podstavni kamen k veliki katoliški cerkvi, ki se bode zidala na njegove stroške. Stala bo do 50.000 liber šterlingov. Vojvoda Norfolk je iz naj slavnjšega angleškega plemstva. — Častni g. Colin Lindsoy, poprej predsednik anglikanske družbe „Church Union“ (cerkvena edinost), je po dr. Newmanu sprejet v katoliško cerkev. — V angleški novi spodnji zbornici bo sedelo 38 katoličanov, tedaj 6 več kakor poprej. — „Tablet“ meni vediti, da en del bulgarske cerkve se hoče jurisdikcii razkolniškega patrijarha v Carigradu odpovedati in se z rimskim sv. Stolum spraviti. Tudi del armenskih nezedinjencev je

boje voljan vesoljnega cerkvenega zbora vdeležiti se, 3 njih škofje se menda smejo pričakovati. Poslednjič so neki janzenisti v Holandii naklonjeni na vesoljnem zboru s katoliško cerkvijo zediniti se. Kacijh 6000 jih je namreč na Holanškem z nadškofom in 2 škofom (Kath. V. Z. Balt.). Bog daj! — Gospôška zbornica je spet z 20 novimi udi pomnožena. To je že tretje novo kolo za gr. Beustov državni voz. — Obravnave in sprave s Poljci in Čehi zopet zvoné po časnikih. Da pa znani časniki Poljakom malo privošijo, Čehom pa nič ne, je enako znana reč. —

Vedrilke in budilke.

Mlinski davek na Laškem. Ubožec čevljarček piše v časnik „Nazione“ v Florencii zastran mlinskega davka med drugim: Prečislani gospod vrednik! Jest si pridobim eno k drugemu po dva franka na dan, imam 8 neodrašenih otrok in potrebujem na dan po 18 liber kruha. To dá na mesec 540 liber. Mlinski davek s stroški mi podraži libro za 2 centezima, na mesec 10 lir 80 c., v enem letu 129 lir 60 c. Kako hočete, da bi revež, kakor jest, omenjeni znesek plačal? Dragi vrednik, pojdite po kočah, in nikogar ne bote našli zadovoljenega itd. — Kako pa gospodarijo „gospodje liberalci“ na Laškem, kaže posebno to, ker so poštel, da stroški pri pobiranji tega davka znašajo 25 milijonov lir! Torej „Reforma“ pravi: „Davek se bo končal s tem, da bode sam sebe požerl.“ — Tako gospodarijo, kateri cerkve in samostane plenijo, škofo in duhovne v ječe vtikujejo. Na to pot bi „liberalci“ radi tudi Španijo spravili.

Kako cerkveni sovražniki svoje lastne nauke spolnujejo? Apostelj vsih nasprotnikov razodete vere Evgen Sue, mazač socijalnih romanov, hvalisa v svojih bukvah oropanje posestnikov in občestvo posesti (tako namreč, da naj bi vse vsi skupaj imeli, tisti ki delajo in tisti, ki samo lenobo pasejo in zadegujejo, kar si drugi s terdimi žuli prislužijo). Zraven tega nauka si pa Evgen Sue kopiči zaklade na zaklade, kupuje in zida si gradove za gradovi veselja. Postal je bogat kakor zemlja s tem, da drugač uči — in drugač živi. Ali kaj, ko človek zmiraj ne živi! Tudi bogatin v evangeliu se je v škerlat oblačil in kraj njegove hiše kažejo še zdaj v Jeruzalemu: on pa v peklju še kaplice hladne vode nima, s katero bi si jezik ohladil.

F. R. Zdravilo zoper kletev. Bil je deček, ki je posebno rad klel. Mati ga večkrat svari, naj ne preklinja, ker to je greh; pa vse je bilo zastoj. Otrok zopet zakolne, zaproti mu mati, da mu jo dá za uho, ako le še enkrat zakolne. Porednež, ki je sedel zraven matere pri peči, se kmalo spozabi in v tretjič zakolne. Lòp! ga čofi mati prav terdo. Ta zaušnica mu je bila boljši, kakor da bi mu bila dala mati zlati rumenjak. Dečko je sicer zagnal iz ust jok, — pa kletve ni več žveknil njegov jezik. To je resnična dogodba. — Kogar mati ne prismukne kadar zakolne, naj vdari sam sebe s kakim zatajevanjem, ali saj s terdnim sklepom, ne več zakleti. Terdna volja odpravi tudi to gerdo navado.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. f. J. Vidmar 1 terdnj. za 2 gl. st. d. — Dar k 50letnici Pija IX: 1 terdnj. za 2 gl. 30 kr. s pristavkom: „Dar za darom naj se nosi, — pa tud' Piju zmage prosi. St. —

Za mil. škofa Mraka. G. F. J. Vidmar 1 terdnj. za 2 gl. st. d. — G. St. 1 terdnj. za 2 gl. 30 kr.

Za afrik. misijon. Z Dobrove 2 gl. Ravno od ondod 4 gl.